

Серія «Полтавська макаренкіана»

Випуск 3

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України
Інститут обдарованої дитини НАПН України
Національний центр «Мала академія наук України»
Полтавська обласна державна адміністрація
Полтавська міська рада
Міжнародна макаренківська асоціація
Українська асоціація Антона Макаренка
Італійська макаренківська асоціація
Міжнародна академія педагогічної освіти
Аріельський Університет, Ізраїль
Краківський педагогічний університет імені Комісії національної освіти, Польща
Полтавський ліцей імені А. С. Макаренка Полтавської обласної ради
Національний коледж шкільних керівників, Великобританія

Інноваційний потенціал вітчизняної педагогіки – Новій українській школі

УПРАВЛІНСЬКИЙ ДИСКУРС МАКАРЕНКІВСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ

МАТЕРІАЛИ XXI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УПРАВЛІНСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ»,
«УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ У СФЕРІ НАУКИ ОСВІТИ,
ІННОВАЦІЙ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ», «УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ В ОСВІТІ ТА У ВИРОБНИЦТВІ»**

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ СЕМІНАРІВ

10-11 березня 2022 року

Полтава – 2022

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора інституту професійної освіти і освіти дорослих Національної Академії педагогічних наук України;

Гльченко Віра Романівна – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, завідувач лабораторії інтеграції змісту освіти, Інститут педагогіки Національної Академії педагогічних наук України.

Редакційна колегія:

Гриньова Марина Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, член-кореспондент НАПН України; **Гура Олексій Анатолійович** – кандидат історичних наук, доцент, перший проректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Фазан Василь Васильович – доктор педагогічних наук, професор, доктор теологічних наук, проректор із наукової роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Жданова-Неділько Олена Григорівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка;

Ткаченко Андрій Володимирович – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка;

Сас Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка;

Пивовар Ніна Михайлівна – доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка;

Школяр Сергій Петрович – кандидат технічних наук, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка;

Барбінова Алла Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка;

Бабенко Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка;

Большая Оксана Вікторівна – кандидат економічних наук, асистент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна, заступник начальника навчально-методичного відділу ПНПУ імені В. Г. Короленка;

Величко Руслана Миколаївна – асистент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка;

Масовець Дарія Борисівна – старший лаборант кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна ПНПУ імені В. Г. Короленка.

Т 38 **Управлінський дискурс макаренківської педагогіки:** матеріали XXI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 10-11 березня 2022 р.). «Управлінська майстерність керівника навчального закладу», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві»: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 10-11 березня 2022 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава, 2022. 145 с.

Збірник містить наукові статті з проблем педагогіки А.С. Макаренка як практики створення умов становлення і розвитку людського в людині, виховання молоді в полінаціональному середовищі на традиціях макаренківської педагогіки, професійної підготовки сучасного вчителя в контексті вивчення педагогічних дисциплін.

УДК 37.091.4МАКАРЕНКО(062)

Друкується за ухвалою Вченої ради

*Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(протокол №12 від 21.04.2022 р.)*

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань несуть автори статей.

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS ЯК ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЗАХИСТУ І КАРАНТИНУ РОСЛИН

*Поспєлов С. В., Поспєлова Г. Д., Нечипоренко Н. І., Коваленко Н. П.
Полтава, Україна*

Моніторинг освітніх послуг, аналіз вакансій і можливостей ринку праці у Полтавському регіоні, опитування керівників і провідних спеціалістів підприємств обґрунтовує систему підготовки висококваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця у галузі захисту і карантину рослин, здатних розв'язувати складні задачі і проблеми, вирішувати комплексні агрономічні проблеми, до проведення досліджень та здійснення інновацій, що характеризується невизначеністю умов і вимог, яка передбачає набуття здобувачами вищої освіти необхідних професійних компетентностей, де в якості освітніх результатів розглядаються, поряд із знаннями, навички, які є необхідними для майбутніх фахівців у галузі захисту і карантину рослин: навички грамотності, які допомагають розрізняти факти, створювати технології, визначати достовірність джерел та інформації; навчальні – допомагають адаптуватися до робочого середовища та вдосконалювати свої знання, вміння і фахові компетентності; соціальні – здатність успішно й ефективно взаємодіяти з людьми або різними групами, досягаючи поставлених цілей; особистісні – якості здобувача, які певним чином характеризують її особистість [1].

За даними досліджень Гарвардського та Стенфордського університетів, лише 15% кар'єрного успіху забезпечується рівнем професійних навичок (Hard Skills), решта 85% – це так звані м'які навички (Soft Skills) [2]. До м'яких навичок, яких не вистачає випускникам, відносять: комунікабельність, навички проведення презентацій та ведення переговорів, навички вирішення проблемних ситуацій. За даними World Economic Forum, серед найбільш затребуваних універсальних, соціальних навичок (soft skills – «гнучкі / м'які» навички) виділено, насамперед, навички креативності, уміння працювати з інформацією, стресостійкість, здатність до переконання, комунікативні навички, навички управління часом (time-management) [4]. Для розвитку навичок soft skills необхідно удосконалювати зміст певних дисципліни, обирати дієві інструменти (тренінги, семінари, конференції, вебінари, онлайн-курси, курси підвищення кваліфікації, читання спеціальної літератури) [3].

Наприклад, на освітній програмі Захист і карантин рослин у Полтавському державному аграрному університеті студенти мають можливість набути гнучких навичок при опануванні наступних обов'язкових освітніх компонентів: Українська мова (за професійним спрямуванням) – (комунікація, грамотна письмова та усна українська мова; вміння працювати в команді, системне, структуроване мислення; пошук та аналіз інформації; здатність до навчання; методичність; постійний розвиток; орієнтація на результат, тайм-менеджмент, самомотивація, наполегливість, відповідальність, вміння вкладатися у строки, самостійність, дисциплінованість); Іноземна мова (за професійним спрямуванням) – (комунікація, грамотна письмова та усна іноземна мова; системне, структуроване мислення; пошук та аналіз інформації; здатність до навчання; методичність; постійний розвиток; орієнтація на результат, тайм-менеджмент, самомотивація, наполегливість, відповідальність, вміння вкладатися у строки, самостійність, дисциплінованість); Історія та культура України – (крос-культурна комунікація, ділова етика; аналітичність; здатність до навчання; багатозадачність; допитливість; орієнтація на результат; наполегливість; структуроване мислення; пошук та аналіз інформації); Філософія – (вміння слухати; емоційний інтелект; гнучкість; сприйняття критики; ділова етика; толерантність; комунікація, дипломатія; вміння переконувати; лідерство, здатність брати на себе відповідальність, системне, логічне мислення; самостійність; дисциплінованість); Правознавство – (правова етика; аналітичність; здатність до навчання; продукування та прийняття рішень; лідерство, ведення переговорів; дисциплінованість; аналітичність, вміння бачити та вирішувати проблеми здатність брати на себе відповідальність, критичність, переконання та аргументація, комунікабельність) та вибіркових: Конфліктологія, Психологія, Соціологія, Етика та естетика – (здатність до навчання; вміння слухати; комунікабельність; грамотна письмова та усна українська, іноземна мова; нетворкінг (побудова та підтримка бізнес-відносин); лідерство, ведення переговорів; гнучкість; сприйняття критики; ділова етика; вміння працювати в команді, аналітичність; спостережливість; орієнтація на результат, продукування та прийняття рішень тощо).

У межах викладання усіх професійноспрямованих дисциплін на ОП студенти мають отримати нові знання та навички, які сприятимуть їх повноцінній адаптації до подальшої успішної професійної діяльності, зроблять конкурентоспроможними на сучасному ринку праці, розвинуть креативність, емоційний інтелект, аналітичне та критичне мислення, а також розвинути вміння прийняття рішень, комплексного розв'язання проблем, роботи в команді, це досягається шляхом застосування

сучасних методів навчання, а саме: ділової гри, лекції-презентації, моделювання, наукової конференції, професійно зорієнтованого повідомлення, дискусії, робота в команді, перегляд відіотренінгів, відеофільмів з колективним обговоренням, «контекст-практики», метод проєктів, застосування інтерактивних вправ тощо.

Формування навичок *soft skills* у студентів під час позааудиторної роботи забезпечується у наукових гуртках, конференціях, семінарах, тренінгах. Так службою тренінгових програм з розвитку *soft skills*, у ПДАУ було проведено психологічний тренінг із професійного розвитку «Моя професія – природу захищати!» де обговорено професійні і життєві перспективи. Студенти відображали в малюнках, якими вони бачать себе в своїй професії, обговорювали професійні якості та *soft skills*, серед яких важливими є комунікативні, навички самоорганізації, креативні, вміння працювати з інформацією та стресостійкість.

Проведення заходів органами студентського самоврядування, наприклад традиційними зустрічами здобувачів вищої освіти з головою студентської ради ПДАА на якій відбувається ознайомлення з роботою органів студентського самоврядування сприяє розвитку лідерських якостей, роботи в команді, комунікативності майбутніх фахівців.

Надзвичайно результативним є досвід формування соціальних навичок в процесі адаптації до виробничих умов під час проходження практик, проведення тренінгів з викладачами випускової кафедри, стейкхолдерами, що дозволяють виробити вміння справлятися з неочікуваними ситуаціями, працювати в команді, що неодмінно матиме позитивний вплив на подальшу професійну діяльність.

Отже, майбутнім фахівцям галузі захисту і карантину рослин гнучкі навички необхідні для успішної кар'єри так само, як і фахові знання та вміння. Здатність комунікувати, співпрацювати, презентувати себе, свої ідеї та результати, знаходити баланс між роботою і життям, брати на себе лідерські функції та бути активним членом команди – все це якісні характеристики сучасного конкурентоздатного фахівця, які формуються у процесі вивчення загальних та професійних агрономічних дисциплін, наукової, позааудиторної роботи, та практичної підготовки.

Список використаних джерел:

1. Європейський словник навичок та компетенцій [Електронний ресурс] / DISCO European Dictionary of Skills and Competences. – Режим доступу : http://disco-tools.eu/disco2_portal/
2. Коваль К. О. Розвиток «*soft skills*» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування / К. О. Коваль // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2015. – № 2. – С. 163.
3. Оніпко В. В. Формування *soft skills* як важливий складник професійної підготовки майбутніх учителів природничих наук / В. В. Оніпко // Гуманістичні орієнтири

- професійного становлення вчителя: макаренківська традиція і місія Нової української школи : матеріали XX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 11–12 березня 2021 р.). «Управлінська майстерність керівника навчального закладу», «Управління проєктами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 11–12 березня 2021 р.) / за ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПП «Астроя», 2021. С.67–70.
4. The Future of Jobs Report 2018 // World Economic Forum. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobsreport-2018>

АКТУАЛЬНІСТЬ І МОЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ «РОЗУМНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

*Сас Н. М.
Полтава, Україна*

Під «розумними» технологіями розуміють автоматизацію бізнес-процесів (robotic process automation) та розумну автоматизацію (Intelligent Automation).

Актуальність і можливість застосування «розумних технологій» пов'язана зі збільшенням потужності комп'ютерів і можливістю справлятися з такими завданнями, як розпізнавання тексту, застосуванням різних додатків та програм комплексно, розвитком технологій, пов'язаних із роботизацією. Застосування «розумних технологій» дозволяє замінити рутинну повторювану роботу за комп'ютером [1].

Зокрема, оптимізувати роботу з електронною поштою та документами, у випадку, виконання повторюваних дій (програмні роботи виконують все, що можна описати алгоритмами, все, що повторюється з певним проміжком часу). Натомість, операціоністи можуть застосувати свої навички, наприклад, у спілкуванні з клієнтами, розглядати цікаві та нестандартні кейси.

Автоматизація бізнес-процесів, зокрема, застосування robotic process automation, дає можливість обслуговувати замовника 24-ри години на добу. Таким чином, за допомогою «розумних» технологій, велику кількість повторюваної роботи можна виконати вчасно і швидше.

Так як основа будь-якого бізнесу – продажі, то автоматизувати слід, у першу чергу, їх; на другому місці – бухгалтерський облік, виробничі процеси та питання логістики; в останню чергу, зазвичай, автоматизують